

Wyrok z dnia 17 stycznia 2002 r.

II UKN 710/00

Podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych nie może być traktowane jako prowadzenie działalności gospodarczej powodujące utratę prawa do zasiłku chorobowego (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.).

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszka, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2002 r. sprawy z wniosku Elżbiety S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o zasiłek chorobowy, na skutek kasacji wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2000 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację organu rentowego.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 14 kwietnia 1998 r. organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. pozbawił wnioskodawczynię Elżbietę S. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 11 października 1996 r. do 7 lipca 1997 r. oraz od 12 sierpnia 1997r. do 7 stycznia 1998 r. w związku z niewłaściwym wykorzystywaniem przez nią zwolnienia lekarskiego. W ocenie organu rentowego, dowodem na kontynuowanie przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej w trakcie zwolnienia lekarskiego są przedstawione faktury podpisane przez nią oraz oświadczenie złożone do protokołu, w którym potwierdziła, że podpisy umieszczone na fakturach są jej własnoręcznymi podpisami.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 22 września 1999 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał

wnioskodawczyni prawo do zasiłku chorobowego za omawiany okres. Sąd ustalił, iż wnioskodawczyni odbierała towar sama, bądź z mężem, a nadto w czasie niezdolności do pracy podpisała kilka faktur, nie świadczy to jednak o prowadzeniu działalności gospodarczej i nie ma wpływu na prawo do dochodzonego świadczenia.

Wobec apelacji organu rentowego i w jej uwzględnieniu, Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie (wyrok z dnia 6 czerwca 2000 r. [...]). W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, że w myśl art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego na wypadek choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz.143 ze zm.) mającego zastosowanie w sprawie z uwagi na treść art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46 z 1989 r., poz.250 ze zm.), pracownik wykonujący w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia - traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia lekarskiego. Stosownie do art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. mającego również zastosowanie w sprawie, jeżeli bezpodstawną wypłata zasiłku nastąpiła wskutek okoliczności, o których mowa m.in. w art. 18, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych pracownikowi zasiłków lub ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej.

Każda z trzech wymienionych w art. 18 ust. 1 ustawy okoliczności stanowi samodzielną przyczynę utraty prawa do zasiłku, przy czym pierwsza - powoduje utratę prawa do zasiłku bez względu na to czy wykonywanie pracy zarobkowej było przeciwwskazane z przyczyn zdrowotnych i mogło przedłużyć okres niezdolności do pracy. Zasiłek chorobowy bowiem ma stanowić rekompensatę zarobku utraconego wskutek niezdolności do pracy spowodowanej chorobą, a nie dodatkową korzyść obok wynagrodzenia. Osoba prowadząca działalność gospodarczą, która w czasie zwolnienia lekarskiego prowadzi nadal działalność gospodarczą traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia.

Utrata prawa do zasiłku następuje bez względu na to czy wykonywana praca szkodzi zdrowiu chorego lub powoduje możliwość przedłużenia okresu niezdolności do pracy. Zważywszy na to, iż wnioskodawczyni w spornych okresach zwolnień lekarskich od pracy podpisywała faktury, mimo tego, że pełnomocnikiem był ustanowiony wcześniej jej mąż, należy uznać, wbrew twierdzeniom Sądu pierwszej instan-

cji, iż wnioskodawczyni w powyższych okresach prowadziła nadal działalność gospodarczą.

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją wnioskodawczyni i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r., wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji, bądź „uznanie odwołania w całości”. W ocenie kasacji samo podpisywanie w trakcie zwolnienia lekarskiego sporządzonych przez inną osobę dokumentów nie jest wykonywaniem dotychczasowej pracy w ramach działalności gospodarczej i nie stanowi podstawy do pozbawienia takiej osoby zasiłku chorobowego (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. akt: III AUa 1292/98).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona, trafny jest bowiem podniesiony w niej zarzut błędnej wykładni art. 18 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. dokonanej w zaskarżonym wyroku. Stan faktyczny sprawy nie jest kwestionowany, w tym zwłaszcza nie jest kwestionowane ustalenie, że jedyną podstawą pozbawienia wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego jest stwierdzenie, przyznane przez wnioskodawczynię, że w trakcie zwolnienia chorobowego podpisała ona faktury sporządzone przez inną osobę. Przepis art. 18 ust. 1 powołanej ustawy zasiłkowej stwierdzał, że pracownik wykonujący w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia - traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia.

Podzielając stanowisko Sądu Apelacyjnego, że każda z wymienionych we wskazanym przepisie przesłanek stanowi samodzielną podstawę do pozbawienia świadczenia zasiłkowego, należy jednak stwierdzić, że w przypadku osób wykonujących działalność gospodarczą sam fakt podpisania faktur sporządzonych przez inną osobę, nie może być kwalifikowany jako wykonywanie takiej działalności.

W judykaturze Sądu Najwyższego (powołanej w wyroku Sądu pierwszej instancji) nie jest kwestionowane, że rzemieślnicy tracą prawo do zasiłku chorobowego, jeżeli w trakcie zwolnienia lekarskiego wykonują prace zarobkowe w swoim zakładzie, przy czym pracami takimi będzie wykonywanie konkretnych czynności zwią-

zanych wprost z działalnością gospodarczą, w tym nadzór nad zatrudnionymi pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów. Podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych, sporządzonych przez inną osobę nie może być - w ocenie Sądu Najwyższego - traktowane jako prowadzenie działalności gospodarczej, w sytuacji gdy nadto wnioskodawczyni nie zajmowała się konkretnymi działaniami wprost wynikającymi z rodzaju prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej (handel, usługi gastronomiczno-rozrywkowe).

W tym stanie rzeczy gdy w sprawie zachodzi jedynie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 18 ust. 1 ustawy zasiłkowej, należało zmienić zaskarżony wyrok i orzec jak w sentencji, po myśli art. 393¹⁵ KPC.

=====